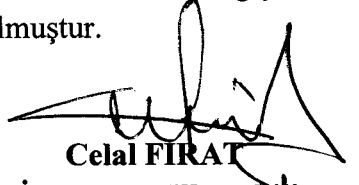

15136
26.11.2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cemevlerine İbadethane Statüsü Kazandırılması Amacıyla Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.
Gereğini arz ederim. 26.11.2025

Celal FIRAT
İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Toplumsal uzlaşma ve çoğulcu demokrasinin gereği olarak, Türkiye'nin önemli bir bölümünü oluşturan Alevi toplumunun inanç özgürlüğü ve eşit yurttaşlık taleplerinin karşılanması artık ertelenemez bir zorunluluktur. AİHM'in Cemevlerinin ibadethane niteliğini tanıyan kararları, devletin tüm inanç topluluklarına eşit yaklaşma yükümlülüğünü açık biçimde ortaya koymaktadır. Alevilerin yıllardır dile getirdiği barışçıl, demokratik ve eşitlikçi talepler, toplumsal barışın güçlendirilmesi ve kamusal hizmetlerde ayrımcılığın sona erdirilmesi için somut adımlar atılmasını zorunlu kılmaktadır.

Devletin laiklik ilkesi doğrultusunda, ülkemizde yaşayan tüm dinlerin veya inançların ibadet yerlerinin kanun önünde açık olarak tanımlanması gerekmektedir. Böylece kanun hükümlerinde geçen 'ibadet yeri' kavramına açıklık getirilerek, yaşanan tartışmaların sona erdirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle muhtelif kanunlarda geçen "ibadet yeri" tanımı arasına "Cemevi" ifadesi eklenerek Alevilerin ibadet yeri net bir biçimde ortaya konulmalıdır.

Alevilerin ibadet yeri Cemevi'dir.

Alevilerin Türkiye'de yaşayan diğer inanç grupları gibi ibadetlerini serbestçe yapabilmeleri, ayrımcılığa maruz kalmamaları ve toplumsal uzlaşmanın gereği olarak Anayasa'nın eşitlik ilkesi yönünden Cemevlerinin ibadethane olarak tanınması kaçınılmaz bir haktır.

Fiili olarak Türkiye'nin hemen hemen her ilinde açılan yüzlerce Cemevi kanun önünde resmi olarak ibadethane olarak tanımlanmadığından, büyük ölçekte belediyelerin inisiyatifine bırakılmış, imar sorunu, elektrik ve su gibi giderleri nedeniyle ayrımcılığa ve baskılarla karşı karşıya kalarak, bir açmazın içinde çözümsüzlüğe terk edilmiş bir sorun olarak yerini korumaktadır.

Özellikle ve öncelikle 3194 sayılı İmar Kanunu'nda geçen "ibadet yeri" ifadesine tanım anlamında açıklık getirilmeli, hangi yerlerin "ibadet yeri" olduğu isimlendirilerek düzenlenmelidir. Bu düzenleme diğer kanunlarda geçen tüm "ibadet yeri" tanımlarına teşmil edilmelidir.

Muhtelif kanunlarda geçen "ibadet yeri" kavramı içerisinde Alevilerin ibadet yeri olan "Cemevi" ifadesi geçmediğinden, birçok tartışmayı beraberinde getirmektedir. Bu tartışmaların son bulması ve devletin tüm inançlara ve mezheplere eşit mesafede yaklaşması adına 'ibadet yeri' ibaresinin geçtiği kanun metinlerinin 'cami, cemevi, mescit, kilise, havra, sinagog' olarak değiştirilmesi sorunu çözmüş olacaktır.

Bu Kanun Teklifi, cemevlerine ibadethane statüsü tanıyarak hem uluslararası insan hakları hukukunun gerekliliklerini yerine getirmeyi hem de Türkiye'de toplumsal uzlaşmayı, yurttaşlık eşitliğini ve inanç özgürlüğünü güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 2- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 5- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 6- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 7- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 8- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 9- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 10- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 11- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 12- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 13- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 14- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 15- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 16- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 17- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 18- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 19- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 20- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 21- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 22- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 23- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 24- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 25- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 26- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 27- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 28- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 29- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 30- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 31- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 32- Cemevlerinin ibadethane statüsüne alınması amaçlanmıştır.

MADDE 33- Yürürlük maddesidir.

MADDE 34- Yürütme maddesidir.

CEMEVLERİNE İBADETHANE STATÜSÜ KAZANDIRILMASI AMACIYLA BAZI KANUNLARDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 2 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Cami” ibaresi “Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra veya benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 4/7/1934 tarihli ve 2559 sayılı Polis Vazife ve Salâhiyet Kanununun 16’ncı maddesinin yedinci fıkrasının (d) bendinde yer alan “ibadethanelere” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerlerine” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3- 8/6/1942 tarihli ve 4250 sayılı İsperto ve İspirtolu İçkiler İnhisarı Kanununun 9 uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ibadethaneler” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 4- 31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanunu’nun 31 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “cami” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 5- 6831 sayılı Kanunun 32 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “cami” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 6- 15/5/1959 tarihli ve 7269 sayılı Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirlerle Yapılacak Yardımlara Dair Kanunun 23’üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “ibadet yerleri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 7- 31/12/1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu’nun 89 uncu maddesinin birinci fıkrasının (5) numaralı bendinde yer alan “ibadethaneler” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 8- 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanunu’nun 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendinde yer alan “ibadethaneler” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 9- 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 36’ncı maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“2. Dinî hizmetlerin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerlerinde,”

MADDE 10- 2464 sayılı Kanunun mükerrer 44’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ibadet yerleri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 11- 2464 sayılı Kanunun 90 ıncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ibadet yerleri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 12- 2464 sayılı Kanunun ek 2’nci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde yer alan “ibadethaneler,” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri ile” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 13- 24/2/1984 tarihli ve 2981 sayılı İmar ve Gecekondu Mevzuatına Aykırı Yapılara Uygulanacak Bazı İşlemler ve 6785 sayılı İmar Kanunu’nun Bir Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin (b) bendinin ikinci fıkrasında yer alan “ibadet yeri ve” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri ile” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 14- 2981 sayılı Kanunun 19 uncu maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinde yer alan “ibadet yeri, mescit” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 15- 2981 sayılı Kanunun ek 3’üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “İbadet yeri, mescit,” ibaresi “Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri ile” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16- 24/2/1984 tarihli ve 2982 sayılı Konut İnşaatında ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde Yapılacak Yatırımlarda Vergi, Resim ve Harç İstisna ve Muafıkları Tanınması Hakkında Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasında yer alan “ibadethaneler” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 17- 2/3/1984 tarihli ve 2985 sayılı Toplu Konut Kanunu’nun 2’nci maddesinin ikinci fıkrasının (c) bendinde yer alan “ibadethane” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 18- 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanunu’nun 13’üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan “ibadet yerleri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 19- 3194 sayılı Kanunun 18 inci maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “ibadet yeri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 20- 3194 sayılı Kanunun 27’nci maddesinin sekizinci fıkrasında yer alan “ibadet yeri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 21- 3194 sayılı Kanunun 44’üncü maddesinin (I) numaralı fıkrasının (b) bendinde yer alan “ibadet yeri” ibaresi “cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 22- 3194 sayılı Kanunun ek 2 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 2- İmar planlarının tanziminde, planlanan beldenin ve bölgenin şartları ile müstakbel ihtiyaçları göz önünde tutularak lüzumlu cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri ayrılır.

İl, ilçe ve kasabalarda mülki idare amirinin izni alınmak ve imar mevzuatına uygun olmak şartıyla cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri yapılabilir.

Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri, imar mevzuatına aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilemez.”

MADDE 23- 10/7/2004 tarihli ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7'nci maddesinin birinci fıkrasının (n) bendinde yer alan "mabetler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 24- 5216 sayılı Kanunun 3'üncü maddesinin (d) bendinde yer alan "mabetler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 25- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 153'üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan "İbadethanelere" ibaresi "Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerlerine" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 26- 5237 sayılı Kanunun 188 inci maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan "ibadethane gibi" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri gibi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 27- 5237 sayılı Kanunun 191 inci maddesinin onuncu fıkrasında yer alan "ibadethane gibi" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri gibi" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 28- 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanunun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının (l) bendinde yer alan "ibadet yerleri" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 29- 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 73'üncü maddesinin onaltıncı fıkrasında yer alan "yıkılan ibadethane" ibaresi "yıkılan cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde ve "yerlerde ibadethane" ibaresi "yerlerde cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 30- 13/6/2006 tarihli ve 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (ç) bendinde yer alan "ibadethaneler" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerleri" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 31- 16/2/2011 tarihli ve 6113 sayılı Bazı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Bir Kısım Borç ve Alacaklarının Düzenlenmesine Dair Kanunun 2'nci maddesinin dördüncü fıkrasının (b) bendinde yer alan "İbadethanelerin" ibaresi "Cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerlerinin" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 32- 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu'nun geçici 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan "ibadethanelere" ibaresi "cami, mescit, cemevi, kilise, sinagog, havra ve benzeri ibadet yerlerine" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 33- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 34- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.